

Kunnskapsutvikling som strategi i skolens utvikling

DeKom konferanse Bodø 060219

Dosent Trond Lekang, Nord universitet

Mål for økta

Forstå sammenhengen
og forskjellen mellom
endrings- og
utviklingsarbeid

Forstå hvordan skolene
kan arbeide med
fagfornyelsen og
overordnet del

Forstå og diskutere
aksjonslæring som
strategi

Reflektere over skolens
utvikling og
lærerutdanningens rolle

Endrings- og utviklingsarbeid

“**Utvikling** kan skje når man er villig til å forkaste gårsdagens visdom, vurdere dagens presentasjoner kritisk og vise evne til å utvikle ny visdom”

Drucker, 1999

Vivian Robinson (2018): «Færre endringer – Mer utvikling»

- Endring likestilles for ofte med fremgang og forbedring, til tross for at dette er svært forskjellige fenomen.

Å lede endring er å øve innflytelse på måter som leder et team, en organisasjon eller et system fra én tilstand til en annen. Den andre tilstanden kan være bedre, verre eller tilsvarende den første.

Å lede forbedring er å øve innflytelse på måter som leder teamet, organisasjonen eller systemet til en bedre tilstand enn før.

Forskjell på endring og utvikling

- Hva består dette skillet av ?
- **Endring = Forandring?**
- Rutiner, systemer, måter å gjøre ting på. Hvorfor endre, hva er målet.
- **Utvikling = Forbedring?**
- Positivt for læringen – elevenes læringsutbytte
- Positivt for profesjonsutviklingen – læreres læring og utvikling

To grunnleggende ideer for endringsarbeid (Robinson, 2018)

- **Omgåelsestilnærmingen** – legge merke til et problem, velge en løsning og leder implementeringen av løsningen
- **Engasjementstilnærmingen** – lederne gransker de kreftene som ligger til grunn for praksisen og resultatene de ønsker å endre for så å integrere nye praksisteorier og handlingsmønstre

Fire faser i arbeidet med å skape engasjement:

1. Bli enig om hvilket problem som skal løses
2. Synliggjøre handlingsteorien som ligger bak (oppfatninger, verdier, handlinger og konsekvenser)
3. Vurdere fordeler fordelene med det eksisterende og foreslå ny handlingsteori
4. Implementere og følge ny handlingsteori

Eksempel om matematikkundervisning

(Robinson, 2018)

- Lærerens handlingsteori:

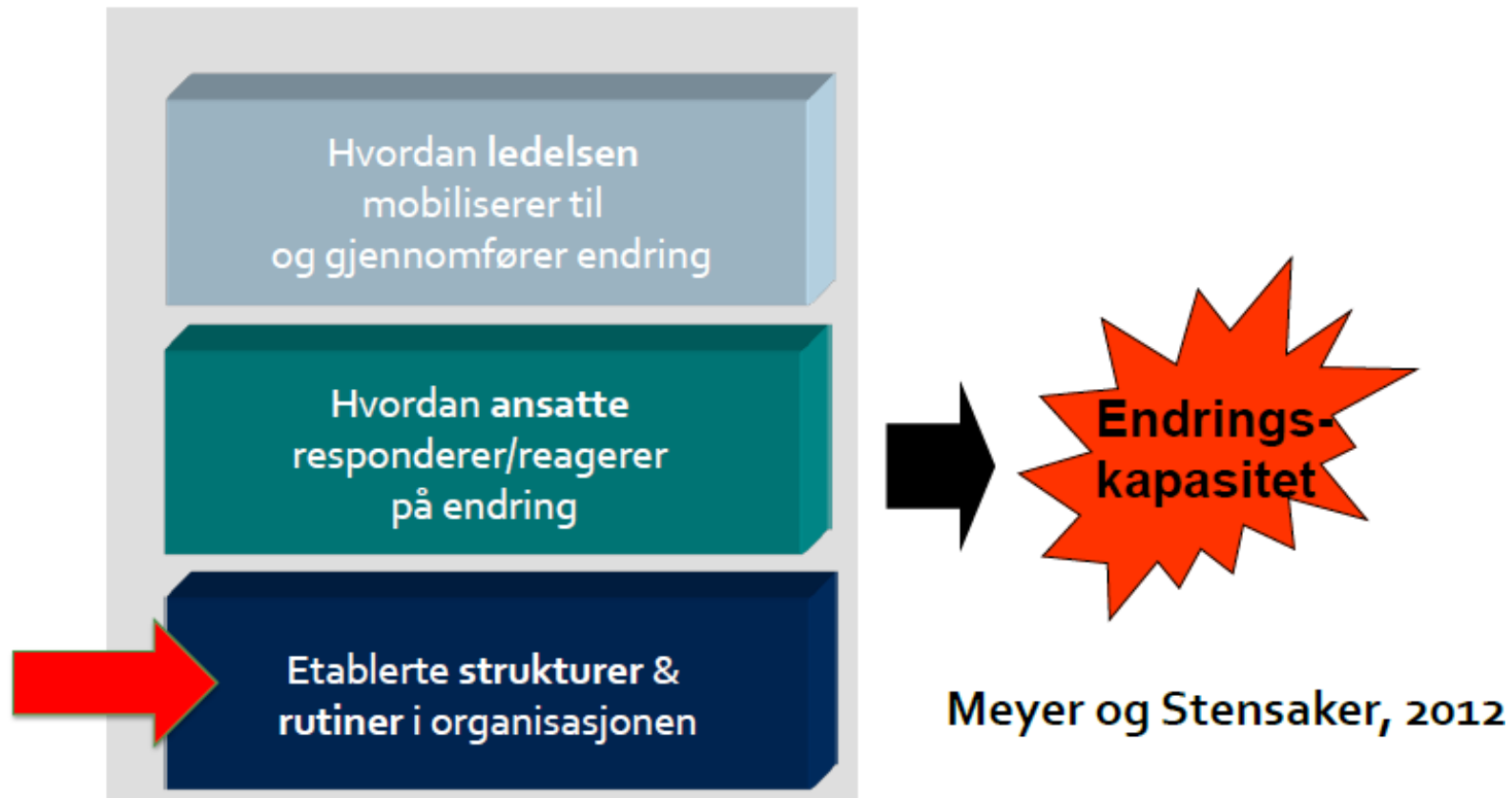
1. Jobben min er å dekke pensum
2. Det er norsklærerens jobb å undervise leseforståelse
3. Elevene vil slite med å jobbe med mer komplekse tekster og skape uro i klasserommet

- Lederens foretrukne handlingsteori:

1. Jobben min er å undervise for forståelse
2. Undervisning av leseforståelse er jobben til alle lærere
3. Med støtte kan jeg lære å engasjere elevene i å lære fra mer komplekse tekster

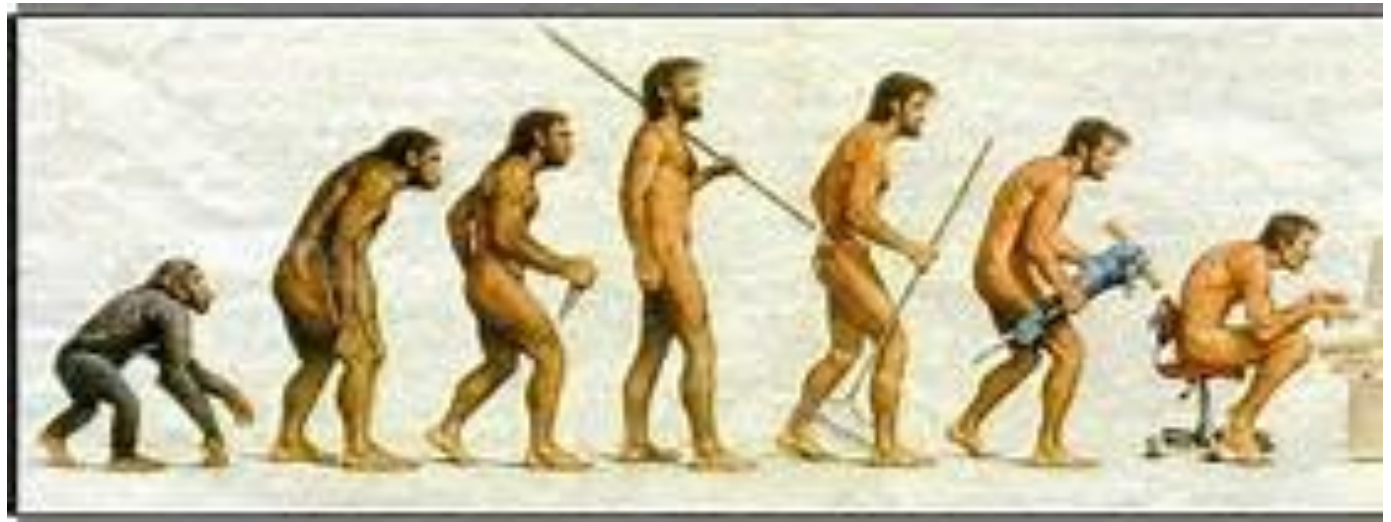
Neste steg: Foreslå handlinger og konsekvenser

Endringskapasitet på 3 nivåer

Ønske om forbedring

- Det må være et ønske om **forbedring** hos lærerne.
- Faser:
 - Analysere nåværende situasjon
 - Stille kritiske spørsmål til det som gjøres
 - Skissere ønsket situasjon
 - Planlegge aksjoner/tiltak for å nå målene
 - Refleksjon - tidligere praksis mot ny praksis

Hvordan arbeider din skole med forbedring?

Hvordan kan universitetet bidra i dette arbeidet?

Refleksjonsspørsmål

Ledelse og samspill

Ledelse er ikke en aktivitet som utøves av en person alene, men summen av flere handlinger og praksiser som oppstår gjennom samspillet i organisasjonen (Lillejord, 2008).

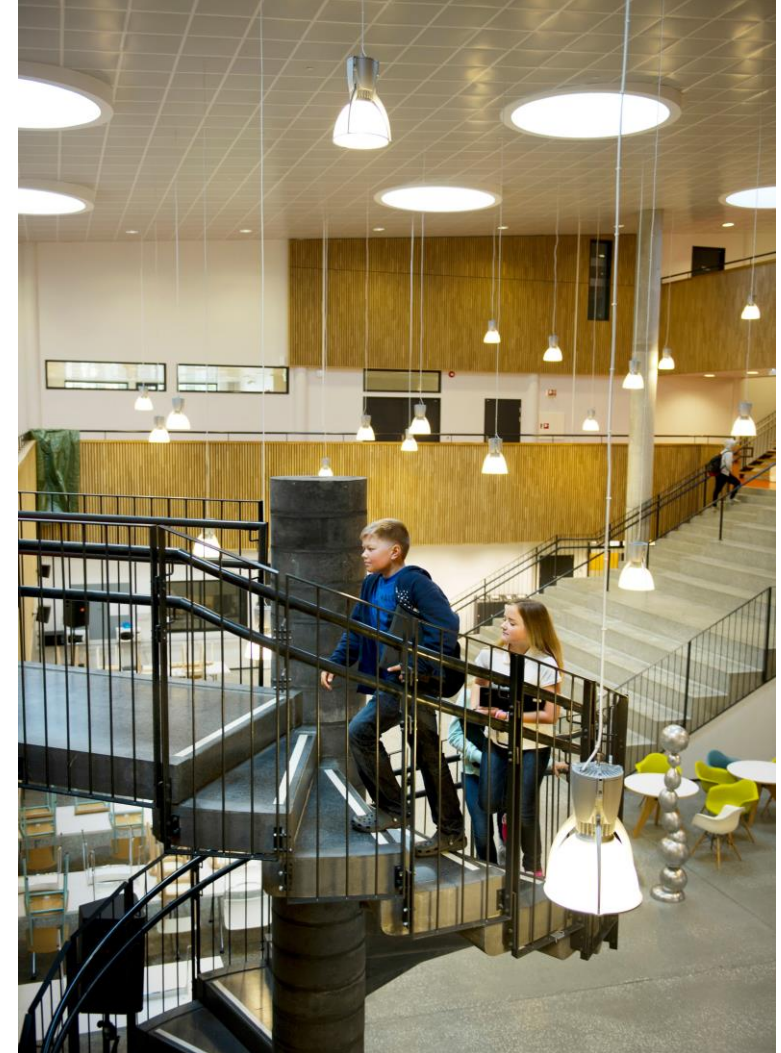
Lærende skoler har disse kjennetegnene:

- En velfungerende organisasjon der lærerne føler at de er en del av et fellesskap med en motiverende målsetting. Det er ikke en kultur der hver enkelt gjør som de vil.
- Høyt ambisjonsnivå i kollegiet, høye forventninger til å bruke hverandres kompetanse.
- God samhandling og lett å få hjelp av kolleger.
- Hverdagslæringen går ikke på bekostning av den organiserte læringen.
- Medarbeidere på lærende skoler deltar mer i alle former for læring, og det legges til rette for kunnskapsdeling.
- Lærerne gir gode skussmål til ledelsen.

Aksjonslæring - systemtenking i skolen

- Styrken er å kunne nyttegjøre seg av kunnskap som allerede finnes og generere læring og erfaringer ved å tolke gårdagens erfaringer i lys av dagens og morgendagens (Tiller, 2006)

Aksjonslæring

Professor Reginald "Reg" William
Revans definerer aksjonslæring som;
 $L=P+Q$

Learning is programmed knowledge
plus question insight.

Professor Tom Tiller definerer
aksjonslæring som; *En kontinuerlig
lærings- og refleksjonsprosess støttet
av kollegaer,
der intensjon er å få gjort noe.*

Aksjonslæring er i følge Tiller (1999/2006))

- Kritisk refleksjon over de daglige erfaringer.
- Skoleledere og lærere retter oppmerksomheten mot konkrete handlinger for å skape forbedringer i skolehverdagen.
- Aksjonslæring gir mulighet til å mobilisere kunnskap og kompetanse som i organisasjonen (taus kunnskap)

Aksjonsprosjektet Total digital

Aktuelle aksjoner er:

1. Utprøving av ulike digitale hjelpemidler
2. Digitalisering av et klasserom med iPad og smartboard og digital lærebok
3. En kompetansehevingspakke for personalet knyttet til tema som er relevante for å lykkes med innovasjonene

Refleksjonsspørsmål

Hvordan kan skolen arbeide med aksjonslæring som strategi for utvikling?

Hva slags støtte trenger din skole?

Hva er det greit at skolen jobber med på egen hånd?

Overordnet del Kapittel 3.5 – Profesjonsfelleskap og skoleutvikling

- *Skolen skal være et profesjonsfaglig felleskap der lærere, ledere og andre ansatte reflekterer over felles verdier, og vurderer og videreutvikler sin praksis.*

Skolens ledelse

- Forutsetter ledelsesfaglig legitimitet og god forståelse av **pedagogiske og andre utfordringer** lærere og andre ansatte står overfor.
- God ledelse prioriterer utvikling av samarbeid og relasjoner for å bygge **tillit i organisasjonen**.
- Skolens ledelse skal gi retning for og tilrettelegge for **elevens og lærernes læring og utvikling**.
- Det er skoleledelsens oppgave å lede slik at alle får **brukt sine sterke sider, opplever mestring og utvikler seg**.

Overordnet del

Lærerrollen - profesjonsutøveren

- Lærerprofesjonen bygger sin profesjonsutøvelse på **felles verdier og et felles forsknings- og erfaringsbasert kunnskapsgrunnlag.**
- Lærere som i fellesskap **reflekterer over og vurderer planlegging og gjennomføring av undervisningen,** utvikler en rikere forståelse av god pedagogisk praksis.

Overordnet del

God skoleutvikling

- Krever rom for å stille spørsmål og lete etter svar og et **profesjonsfellesskap** som er opptatt av hvordan skolens praksis bidrar til elevenes læring og utvikling.
- **Alle** skolens ansatte må ta aktivt del i dette **læringsfellesskapet** for å videreutvikle skolen.
- Dette innebærer at fellesskapet reflekterer over verdivalg og utviklingsbehov, og bruker **forskning, erfaringsbasert kunnskap og etiske vurderinger** som grunnlag for målrettede tiltak.
- Velutviklede strukturer for samarbeid, støtte og **veiledning mellom kolleger** og på tvers av skoler fremmer en delings- og læringskultur.

Overordnet del

Vente og se-
holdninger...eller
starte nå med
overordnet del?

- Gjennom å drøfte hva som er viktigst i fagene, får lærerne et tidlig **eierforhold til nye læreplaner**
- **Profesjonsfelleskapene** i og på tvers av skoler styrkes om man drøfter skolens oppdrag i lys av praksiserfaringer og teori.
- Ingenting i skolen skal være frakoblet **læreplanen.**
- **Ny overordnet del** skal gjennomsyre skolehverdagen.

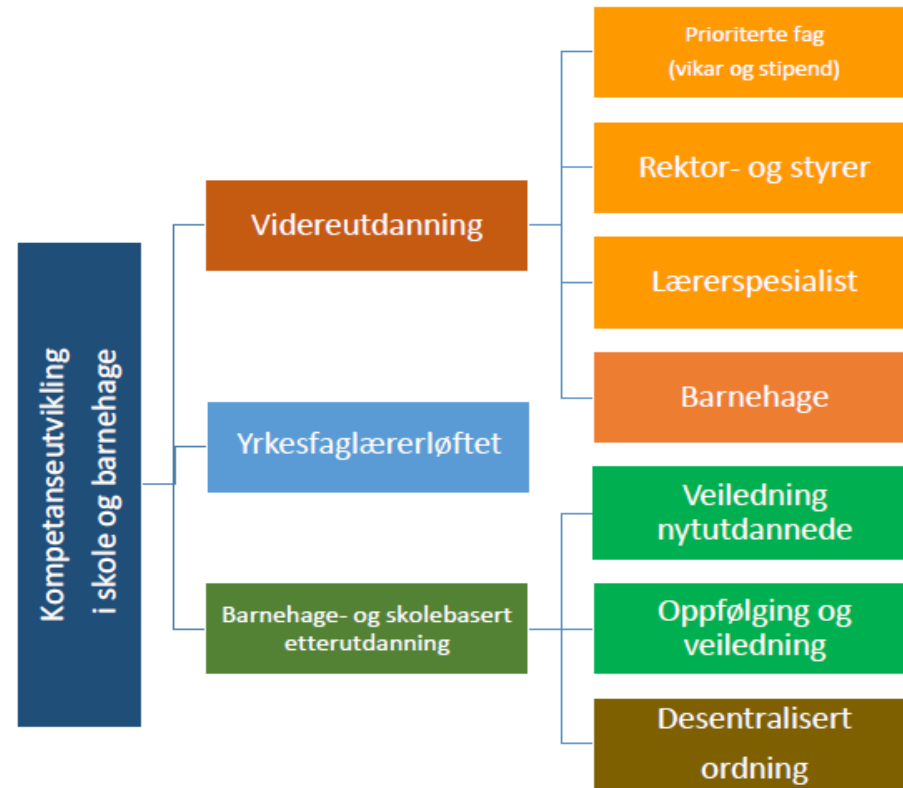
Hvordan arbeider din skole med fagfornyelsen?

Hvordan kan universitetet samarbeide med skolen om fagfornyelsen?

Refleksjonsspørsmål

Skjematisk oversikt over de ulike ordningene

DEKOM – Desentralisert kompetanseutvikling

Teamet av skoleutviklere på NORD universitet har kompetanse innenfor:

- Skoleutvikling
- Grunnleggende ferdigheter
- Lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse (PFDK)
- Ekstern skolevurdering
- Veiledning
- Minoritetsspørsmål
- Kreativitet og estetiske læringsformer
- Undervisningsplanlegging
- Tidlig innsats
- Tilpasset opplæring
- Fagfornyelsen
- Skoleledelse
- Begynneropplæringen

Felles
forståelse og
felles
utvikling

Kvalitet i etter- og videreutdanning – hvordan sikrer vi det?

- Bakgrunn
 - Utdanningsdirektoratet har et ansvar for å sikre kvalitet både i grunnutdanningene og kompetansetilbudene gjennom å «videreutvikle samarbeidet med lærerutdanningene og andre kompetansetilbydere i universiteter og høyskoler».
- Mål
 - Etablere en felles forståelse for kvalitet i etter- og videreutdanning både internt og med de ulike samarbeidspartene

Nye utfordringer

Profesjonsfaglig digital kompetanse – hvordan arbeider din skole med det?

Profesjonsfaglig digital kompetanse med lærerrollen i sentrum

Hva kan universitetet bidra med?

- Utviklingspartnere i skolebasert kompetanseutvikling – skolebesøk med ledermøter, fellesøkter med personalet, faglige innlegg, workshoper og klasseroms-observasjoner mm.
- Faglig bidrag på dialogkonferanser med personalet fra flere skoler – med faglige innlegg og innblikk i hverandres praksis
- Delta på dialogkonferanser for ledernetverk med faglige innlegg og oppfølging
- Faglige nettverk som støtte for skolebasert kompetanseheving på spesifikke fagområder
- Følgeforskning og felles forskningsprosjekter

Avis Glaze – å lede med hodet og hjertet

- En skoleleder er betrodd ansvaret for læringsmiljøet og læringskulturen.
- Skoleledere må bidra til å skape støttende og inkluderende skolemiljøer.
- En ledes selvinnsikt og bevissthet til å tenke nøye gjennom egen rolle og egne avgjørelser.
- En skoleleder må regelmessig samle inn ulike former for elevdata for å avdekke forskjeller, muligheter og erfaringer.

Hvordan kan skolene bidra inn i lærerutdanningene?

Hva er viktig for fremtidens lærere?

Refleksjonsspørsmål

Ny antologi snart klar

- Forfatterne av denne boken diskuterer sammenhengen mellom teknologi og læringsmiljø og hva slags betydning den har for elevenes læringsutbytte.
- Boken bidrar til en forståelse av hvordan teknologi og læringsmiljø kan påvirke hverandre, og på den måten skape nye forståelser hos lærerstudenter, lærerutdannere og etablerte lærere som ønsker å ta i bruk digitale verktøy i lærings situasjoner.

NORD
universitet

Takk for oppmerksomheten!

Lykke til videre med DeKom!